

KINNITATUD
Direktori 20.09.2016
Käskkirjaga nr 5-p

VÄIKE-MAARJA GÜMNAASIUMI LIHTSUSTATUD ÕPPEKAVA

Sisukord

Üldsätted	3
Õppekeskkond.....	4
Õpilased, kellele rakendatakse lihtsustatud õppekava.....	6
Õppe- ja kasvatusesmärgid.....	6
Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	7
Õppe- ja kasvatustegevuse rõhuasetused ja taotletavad üldpädevused	8
Õppe ja kasvatus rõhuasetused 1.–2. klassis	8
Taotletavad üldpädevused 1.–2. klassis.....	8
Õppe- ja kasvatus rõhuasetused 3.–5. klassis	9
Taotletavad üldpädevused 3.–5. klassis.....	9
Õppe ja kasvatus rõhuasetused 6.–7. klassis	10
Taotletavad üldpädevused 6.–7. klassis.....	10
Õppe ja kasvatus rõhuasetused 8.–9. klassis	11
Taotletavad üldpädevused 8.–9. klassis.....	11
Õppe- ja kasvatus korraldus	12
Tunnijaotusplaan	13
Õppimine	14
Hindamine	14
Põhikooli lõpetamine.....	16

Üldsätted

Visioon

VÄÄRT KOOL VIRUMAAL

Missioon

Õppija arengu toetamine ajakohases, sõbralikus ja õppimist motiveerivas keskkonnas.

1. Väike-Maarja Gümnaasiumi lihtsustatud õppekava (edaspidi LÕK) aluseks on Põhikooli riiklik lihtsusatud õppekava.
2. LÕK on Väike-Maarja Gümnaasiumi õppe- ja kasvatustöö alusdokument, mis on avatud pidevaks edasiarendamiseks. Õppe - ja kasvatusprotsessi kaudu luuakse tingimised õppekavas määratud üld-, õppeaine- ja valdkonnapädevuste saavutamiseks.
3. LÕK terviktekst on kooli raamatukogus ja veebilehel kättesaadav.
4. Õpetajad koostavad VMG õppekava üldosa ja LÕK alusel ainekavad ning igal õppeaastal töökava õppeveerandite/kursuste kaupa kõikidele klassidele, keda nad õpetavad.
  - 4.1. Ainekavades esitatakse õppe-eesmärgid, õppetegevus, õpitulemused, õppesisu, ainetevahelised seosed, seos läbivate teemadega, kasutatud õppekirjandus, õppevahendid. Aine- ja töökava koostamisel arvestab õpetaja õpilase eripäraga.
  - 4.2. Õpetaja töökavas sisaldub tunni toimumise aeg; teema/alateema; mõisted; õppematerjalid/vahendid; lõiming; läbivad teemad; hindamine; märkused. Aineõpetaja töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja – materjale, õppeaasta üldtööplaani. Aineõpetajate töökavad on vormistatud trimestrite kalenderplaanina, kus õppesisu on liigendatud ulatuslikumate teemade järgi. Näidatud on olulisemad alateemad, käsitletavat põhimõistet, kasutatavad meetodid, oodatavad õpitulemused ja nende kontrollimise/hindamise aeg ning moodused.
  - 4.3. Ühtsed kasvatustöö põhisuunad õppeaastaks määratakse ära iga õppeaasta viimases õppenõukogus. Põhisuunad on ära toodud õppeaasta üldtööplaanis ning on aluseks õppe- ja kasvatusprotsesside juhtimisel.

Väike-Maarja Gümnaasiumi üldeesmärk on õpetada ja kasvatada kodanikke, kes oskavad koolis omandatud teadmisi ja oskusi rakendada ning on orienteeritud pidevale enesearendamisele.

Kooli ülesanne on aidata kujuneda isiksusel, kes:

- tunneb end väarika Eesti riigi kodanikuna;
- kes on teadlik seadustest, oma kohustustest ja vastutusest;
- austab kaasinimesi, nende vabadust ja väarikust;
- arvestab heade tavade ja kõlblusnormidega;
- kannab edasi oma rahva kultuuritavasid ja kombeid;
- omab arusaama oma seosest kogu inimkonnaga;
- oskab iseseisvalt teha õigeid valikuid;
- oskab luua seoseid ümbritsevast keskkonnast ja aru saada erinevatest nähtustest;
- hoiab ja säästab loodust;
- hindab esteetilisi väärtusi;
- omab koostööoskusi;
- on motiveeritud enesearendamiseks, elukestvaks õppeks ja sobiva elukutse leidmiseks.

Väike-Maarja Gümnaasiumis on väärtustatud:

- iga õpilane;
- õpetamise kõrge tase;
- iseseisev ja loov mõtlemine;
- õppimis- ja õpetamisvõimaluste loomine,
- traditsioonid,
- avatus ja koostöö;
- tervis;
- ausus, austus, tolerantsus;
- innovaatilisus.

Õppekeskkond

Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks elukestvaks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja kooli vaimsust ning säilitab ja arendab paikkonna ja koolipere traditsioone ning omanäolisust.

Vaimse ja sotsiaalse õppekeskkonna kujundamist toetavad kooli eeskirjad, statuudid, kodukord, nende järgimine ning kokkulepitud reeglitest kinnipidamine.

≡ Sotsiaalse ja vaimse õppekeskkonna kujundamisel on võtmeisik õpetaja, kes toetab ja kujundab iga õppija arengut läbi üldpädevuste, kooli väärtuste ning elukestva õppe põhimõtete.

≡ Õppekeskkonna kujundamisel:

- luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel, tolerantsusel ja heatahtlikkusel;
- koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- korraldatakse koolielu, lähtudes rahvusliku, rassilise ja muudel alustel võrdse kohtlemise põhimõtetest ning soolise võrdõiguslikkuse eesmärkidest;
- märgatakse ja tunnustatakse iga õpilase pingutusi ja õpiedu, arvestades sealjuures igäühe individuaalsusega;
- ennetatakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
- võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
- luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);
  - edendatakse kehalist tegevust ja tervislikke eluviise nii koolitundides kui ka tunniväliselt;
  - ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas konstruktiivsele kriitikale.

Füüsilise õppekeskkonna kujundamisel:

- tagatakse õppes kasutatavate rajatiste ja ruumide turvalisus ning vastavus tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- võimaldatakse kasutada eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatud õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja –vahendeid;
- tagatakse ruumide ja õppevara esteetiline väljanägemine;
- turvalisuse tagamiseks on välja töötatud tuleohutuseeskirjad ning kriisikäitumiskava;

- õppe ja kasvatus korraldamiseks on tagatud kaasaegsed õppeklassid, spordirajatised ja raamatukogud;
- õpilastele tagatakse kvaliteetne ning tervisekaitse eeskirjadele vastav koolilõuna.

Õpilased, kellele rakendatakse lihtsustatud õppekava

Õpilased, kellele rakendatakse lihtsustatud õppekava on intellektipuudega õpilased, kes nõustamiskomisjoni soovitusel ja vanema nõusolekul õpivad lihtsustatud õppekava alusel. Lihtsustatud õpet rakendatakse kerge intellektipuudega õpilastele.

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Lihtsustatud õppe põhiülesanne on suunata kerge intellektipuudega õpilase arengut ja aidata kujuneda isiksusel, kes tuleb eluga toime võimalikult iseseisvalt, teeb võimetekohast tööd, määratleb end oma rahva liikmena ja riigi kodanikuna.

Lihtsustatud õppele kohaldatakse põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatusesmärgid ning pädevusi, arvestades järgmisi rõhuasetusi:

- õpilane peab lugu iseendast, kodust ja perekonnast, suudab majandada ennast ja oma perekonda;
- õpilane armastab kodumaad;
- õpilane teadvustab ennast ja kaasinimesi ning nende erinevusi, oma ja teiste rahvaste kultuurilisi erinevusi;
- õpilane tunneb ja järgib võimetekohaselt õigusnorme ja demokraatia põhimõtteid;
- õpilane hoidub eetilisel valedel ahvatlustel ja ettepanekutel;
- õpilane tunneb terveid eluviise ning püüab neid järgida;
- õpilane teab loodushoiu peamisi seisukohti ja püüab tegutseda keskkonda säästes;
- õpilane eesmärgistab, kavandab ja hindab oma igapäevast tegevust;
- õpilane oskab tuttavates olukordades valida, nõu küsida, otsustada ja vastutust kanda;
- õpilane on valmis koostööks;
- õpilane osaleb võimetele vastavas täiendusõppes;
- õpilane mõistab lihtsat teavet, oskab teavet hankida (sh Internetist);
- õpilane valdab järgmisi elementaarskusi: vaatlemine, kuulamine ja kõne mõistmine, kõnelemine; lugemine, kirjutamine, arvutamine;
- õpilane mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab tööaja jooksul alluda töödistsipliinile, on valmis endale otsima sobivat tööd;
- õpilane omab kujutlust maailmast kui tervikust.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Lihtsustatud õppes lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- Lihtsustatud õppes lähtutakse põhimõttest, et igal peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse õpilaste võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi.
- Lihtsustatud õppes peetakse oluliseks samu humanistlikke seisukohti, mida püstitab põhikooli riiklik õppekava. Tähelepanu pööratakse sallivusele erinevuste suhtes, kaaslaste erivajaduste mõistmisele; oma võimaluste ja piirangute teadvustamisele.
- Taotletakse iga õpilase arengu toetamist: lapse arengupuute ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid. Selle aluseks on iga lapse arengutaseme ja võimaluste hindamine. Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele. Sellisel juhul kohaldatakse eeldatavate õpitulemustena õpilasele koostatud individuaalses õppekavas sätestatud õpitulemusi.
- Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Kooli õppekava koostatakse nii, et õpilased omandaksid igapäevases elus toimetulekuks vajalikud teadmised ja oskused, väärtushinnangud ja toimimisviisid.
- Lihtsustatud õppe väljundiks on praktilist tööd väärtustav ja kutseõppeks valmis olev ühiskonna liige. Taotletakse õpetamist, kasvatamist ja arengu toetamist valdavalt praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu. Reegleid ja teooriaid käsitletakse minimaalselt, nende ülesandeks on üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud. Praktilised oskused konkretiseeritakse õpitulemustes. Praktiliste oskuste omandamisel toetatakse emakeeles (suhtlemine, teabe hankimine), matemaatikas jt ainetes omandatud teadmiste ja oskuste. Seosed eri ainevaldkondade vahel kujunevad üldõppe või selle elementide rakendamise, õpetust läbivate teemade, õppeülesannete, -meetodite ja -viiside abil.
- Lihtsustatud õppes suunatakse õpilast omandama sotsiaalseid kogemusi: täitma ülesandeid koostöös, eeskuju järgi, näidise põhjal ning sõnalise selgituse alusel. Õpilaste aktiveerimine eeldab nende psüühilisele arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Oluline on õpetaja ja õpilaste emotsionaalne kontakt ühistegevuses, õppe jõukohasus, heatahtlik ja toetav miljö. Õpioskuste kujunemist soodustavad õpetaja ja lastevanemate sagedased kontaktid (ühised nõudmised, samalaadne abi).
- Kooli õppekava rakendamisel ja arendamisel arvestatakse konkreetse kooli ja klassi õpilastega. Tähtis on koostöö eripedagoogiga, aineõpetajatega, lapsevanematega, kutseõppe korraldajatega, valla või linna esindajatega, vajaduse korral spetsialistidega väljastpoolt kooli ja õpilastega.

Õppe- ja kasvatustegevuse rõhuasetused ja taotletavad üldpädevused

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.–2. klassis

Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on tajude, mõtlemine on kaemuslik-praktiline, areneb kaemuslik-kujundilise mõtlemise suunas, tegevusega kaasnev kõne on vähene. Õppetöös on eelistatud üldõpetuslik tööviis või üld- ja aineõpetuse kombineeritud variant. Soovitav on õppimine praktilise tegevuse ja didaktilise mängu kaudu. Õppematerjal esitatakse õpilastele jõukohases mahus, õpilaste tegevust verbaliseerib valdavalt pedagoog. Õpetuse põhitähtsuseks on õpilase rolli mõistmine ja vastavate alusoskuste omandamine koostevuse ja matkimise tasandil: kuulamine, vaatlemine, matkimine, tegutsemine näidise järgi, võrdlemine, rühmitamine, adekvaatne reageerimine korraldustele, osalemine dialoogis, produktiivse tegevuse tulemusele orienteerumine, tegevusse lülitumine ning ühelt tegevuselt teisele ümberlülitumine, oma välimuse ja õppevahendite korrashoid, omandatud praktilise tegevuse (toimingute) struktuuri ettekujutamine. Õpilased omandavad elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse. Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel (MINA ise) ning MINA – MEIE suhtel: kontakt ja koostevus täiskasvanuga (pedagoogiga), koostevus klassikaaslastega, osalemine õpitud süžee mängudes ja dramatiseeringutes. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse vastavalt õpilaste individuaalsetele iseärasustele õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega. Väärtuskasvatuses kasutatakse ülesandeid, kus on vaja hinnata käitumisakte põhimõttel ÕIGE – VALE, motiivi TAHAN kõrval õpitakse lähtuma ka motiivist ON VAJA. Õpetaja olulisim ülesanne on toetada õpilase eneseusku ja käitumist õpilase rollis.

Taotletavad üldpädevused 1.–2. klassis

2. klassi lõpuks õpilane:

- tunneb end oma pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena;
- eristab oma-võõrast-ühist;
- hoiab korras oma koolitarbed ja välimuse, hoiab puhtust;
- märkab ilu;
- kuulab ja vastab küsimustele;
- kontakteerub ühistegevuses teiste inimestega, palub abi ja osutab ise abi kaaslastele;
- osaleb klassi ühistegevuses (sh õpitud süžee mängudes);
- käitub tuttavas situatsioonis viisakalt;
- hindab käitumisakte õige /vale-, meeldib / ei meeldi - tasandil;
- oskab looduses käituda õpitu ulatuses ning hinnata oma ja teiste käitumist looduses õige/valepõhimõttel;
- täidab ülesanded koostevuses, eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piires suulisekorralduse järgi;
- selgitab mõisteid ööpäev ja aastaajad;
- leiab paberilehelt ja raamatu leheküljelt vajaliku teabe (suunamisel);
- vaatleb esemeid ja märkab nende erinevusi;

- eristab objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi; tajub ruumisuhteid esemete ja kujutiste ning nende osade vahel;
- võrdleb ja rühmitab esemeid ja kujutisi erinevate tajutavate tunnuste alusel;
- viib kokku eseme või kujutluse ja keelelise väljendi, tunneb tuttavaid esemeid kirjelduse järgi;
- väljendab ennast 3–4-sõnaliste lihtlausetega;
- kujutab ette ja modelleerib lühitekstis kirjeldatud situatsiooni;
- loeb jõukohast õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;
- arvutab 20 piires.

Õppe- ja kasvatuses rõhuasetused 3.–5. klassis

Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, hakkab kujunema sisekõne, areneb elementaarne

verbaalne mõtlemine. Sisekõne kujunemine võimaldab arendada õpitegevuse kavandamist reguleerimist: orienteerumine ülesandes, planeerimine, algoritmide valik ja kasutamine, enesekontroll. Õpioskuste seisukohalt on oluline õppeülesannete teadvustamine, st oma tegevuse refleksioon. Põhitaotluseks on kujundada õpilase roll ja õpioskused, häälestada õpilast suhtuma õppimisse positiivselt. Õppekavateraviku kujundamise aluseks on suhted MINA/MEIE/KODUKOHT (paikkond). Lugemine, kirjutamine, arvutamine, orienteerumine tekstis ja tekstiloomes, vaatlus- ning võrdlusoskus jne omandatakse tasemel, mis võimaldab neid hiljem kasutada ainealaste teadmiste ning tööoskuste omandamiseks. Väärtuskasvatases on esikohal käitumisaktide teadvustamine ja nende hindamine moraalinormidele vastavuse aspektist. Eesmärk on viisakas ja reeglitekohane käitumine tuttavates situatsioonides. Oluline on kujundada ja toetada õpilase rolli ning valmistada õpilasi ette uute õppeainete (sh tööõpetuse) õppimiseks alates 6. klassist.

Taotletavad üldpädevused 3.–5. klassis

5. klassi lõpuks õpilane:

- osaleb jõukohaselt ühistegevuses, abistab kaaslast;
- alustab ja jätkab dialoogi;
- käitub koolis ja avalikes kohtades viisakalt, tunneb ja järgib lihtsamaid kombeid;
- arvestab teadaolevaid motiive ja tingimusi käitumisaktide hindamisel, väljendab käitumisaktis ilmnenu iseloomuomadusi;
- kirjeldab oma käitumist konfliktsituatsioonis;
- hoidub kaaslast kahjustavast käitumisest;
- väljendab ennast arusaadavalt (sh lühitekstide abil);
- mõistab omandisuhteid OMA – VÕÕRAS – ÜHINE-tasandil ja käitub vastavalt;
- eristab fantaasiat ja reaalsust;
- hoiab puhtust ja korda kodus ning koolis, hoidub loodust kahjustavast käitumisest;
- täidab ülesandeid eeskuju, näidise ja õpitud oskuse piirides verbaalse korralduse (sh kirjaliku instruksiooni) järgi;
- õpib üksi, klassis ning kodus, osaleb ühistöös;

- kasutab tuttavaid abivahendeid õpiülesannete täitmisel (sh lihtsaid skeeme ja sümboleid);
- kirjeldab oma tegevust nii tegevuse ajal kui ka tagantjärele;
- kasutab õpitud enesekontrollivõtteid;
- mõistab ruumi ja aja suhteid, väljendab neid kõnes;
- vaatleb sihipäraselt, võrdleb ning rühmitab objekte ja nähtusi, kui rühmitusalus on antud;
- eristab tuttavates situatsioonides ja oma tegevuses põhjust, tagajärge ja eesmärki;
- loeb jõukohast õppeteksti ladusalt, tõlgendab õpitud teksti oma sõnadega, kujutab kirjeldatud objekte ja situatsioone ette;
- vormistab oma õpiülesanded nõuetekohaselt.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 6.–7. klassis

Laste juhtivaks tunnetusprotsessiks on endiselt mälu. Verbaalse mõtlemise areng võimaldab mõista lihtsamaid teooriaid, süstematiseerida praktilisi ja vaimseid kujutlusi. Põhitaotlus on elementaarse teoreetilise mõtteviisi ja tööharjumuste kujundamine, rollisuhtlemise teadvustamine. Õppekavateraviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE/KODUKOHT-suhted EESTIGA. Õpilased omandavad ladusa lugemisoskuse ning koostavad kirjalikke lühitekste, mida kasutatakse omandatud teadmiste ja oskuste kinnistamiseks ning süstematiseerimiseks ja õpetaja suunamisel uute teadmiste omandamiseks. Oluliselt tõuseb tööõpetuse osakaal, mis soodustab oma tegevuse struktuuri teadvustamist, praktiliste baasoskuste omandamist ja kestva töö harjumuste kujunemist. Väärtuskasvatases on olulisel kohal suhtlusprobleemide lahendamine ning viisakas ja reeglitekohane käitumine erinevates situatsioonides. Õpetaja olulisim ülesanne on õpilase rolli toetamine lastel ning uute praktilise ja vaimse töö oskuste kujundamine. Tähelepanu vajab temade ja töövõtete integreerimine eri õppeainetes.

Taotletavad üldpädevused 6.–7. klassis

7. klassi lõpuks õpilane:

- lahendab konflikte rahumeelselt;
- selgitab rahulikult oma seisukohta kaaslastele;
- täidab ühistegevuses erinevaid ülesandeid, käitub vastavalt rollile;
- käitub viisakalt, tunneb kombeid;
- tegutseb vastavalt päevakavale;
- tunneb tervisliku eluviisi põhitõdesid ja järgib neid;
- hindab objektiivselt kaaslaste käitumist, saab aru iseloomude ja võimete erinevustest
- kirjeldab oma käitumist, hindab seda ja vajaduse korral korrigeerib;
- mõistab töö vajalikkust;
- kasutab õpioskusi ja tuttavaid abivahendeid;
- oskab märgata oma õpiraskusi, küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda;
- täidab õpitud erialal tööülesandeid, kasutab juhendaja abi;

- valdab omandatud õpitoimingute struktuuri: formuleerib ülesande, kavandab tegevuse, täidab ülesande, kontrollib ja hindab tulemust;
- teeb vaatluse põhjal järeldusi;
- kirjeldab oma praktilist ja vaimset tegevust;
- loeb ladusalt, hangib informatsiooni oma teadmistele vastavast tekstist;
- loeb lihtsat plaani, kaarti, tabelit;
- teab inimtegevuse mõju loodusele, hoidub loodust kahjustamast;
- valdab emakeele praktilist grammatikat, st mõistab ja kasutab süntaktilisi konstruktsioone nende tähendust arvestades.

Õppe ja kasvatus e rōhuasetused 8.–9. klassis

Juhtivaks tunnetusprotsessiks on mōlu, kuid verbaalse mōtlemise osakaal tōuseb. Uute teadmiste omandamisel suureneb funktsionaalse lugemise osatōhtsus, õpilased omandavad oskuse teha mōrkmeid ja neid kasutada, tōita ūlesandeid suuliste ja kirjalike juhendite jōrgi. Őpetuse pōhitaotlus on õpilase sotsialiseerimine ūhiskonnas: valmisolek eluks perekonnas, osalemiseks tōoturul, jōukohaseks kutse- ja tōiendusōppeks. Őppekavaterviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE/EESTI-suhted MAAILMAGA. Vōiertuskasvatuses on esikohal demokraatia pōhimōtteid (tolerantsust) toetava kodaniku kasvatamine, kes oskab ja tahab kōituda sotsiaalsetele normidele vastavalt, pūiab lahendada konfliktsituatsioone kokkulepete teel. Őpetaja ūlesanne on toetada õpilaste sotsialiseerimist ja toimetulekuoskuste kujunemist (kodus, tōoturul, ūhiskonnas), soodustada teabe iseseisva hankimise ja kasutamise oskuse kujunemist, mōjutada vōiertushinnanguid.

Taotletavad ūldpōdevused 8.–9. klassis

Pōhikooli lōpuks õpilane:

- suhtleb vastavalt olukorrale, arvestab partneriga;
- esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus ja arvestab teistega;
- jōrgib ūhiselu reegleid kodus, koolis ja vōljaspool kooli;
- lahendab lihtsamad eriolukorrad, astub vastu ebasoovitavatele ahvatlustele ning eetilistelt vōi ūiguslikult valedele ettepanekutele;
- tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna;
- hindab ūigesti oma vōimeid ning kujutab ette oma toimetulekut elus (sh tōoturul);
- teab nimetada oma peamisi ūigusi ja kohustusi, oskab seista oma ūiguste eest, lahendab konflikte seadusi ning moraalinorme arvestades;
- arvestab rūhma huvisid ja isiklikku huvi, peab kinni kokkulepetest (sh perekonnas), tunneb vastutust oma tegude eest;
- loeb, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel;
- eristab vahendeid tarbekeemias ja fūiisikas;
- kasutab jōukohaseid teabevahendeid, teeb mōrkmeid (konspekterib), koostab tarbekirja;
- tōidab korrektselt jōukohaseid ūlesandeid individuaalselt ja rūhmas;
- teab kutseōppe ja tōiendusōppe vōimalusi;
- mōistab igapōeva elus ilmnevaid inimese ja keskkonna seoseid;

- mõistab ülesannete õige tõlgendamise ning enesekontrolli tähtsust, kasutab omandatud töövõtteid; väärtustab praktilist tööd ja on omandanud valmisoleku kutseõppeks.

Õppe- ja kasvatus korraldus

Lihtsustatud õpet viiakse läbi lähtudes õpilase eripärast, rakendades õppeainete lõimumist, üldõpetust, kaasava hariduse põhimõtet. Lihtsustatud õppe õpilasele koostatakse vajadusel individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele. Sellisel juhul kohaldatakse taotletavate õpitulemustena õpilasele koostatud individuaalses õppekavas sätestatud õpitulemusi.

Lihtsustatud õppekavas puuduvad kooliastmed.

Lihtsustatud õppes on fikseeritud õppe- ja kasvatus rõhuasetused ja taotletavad pädevused 1.-2. klassis, 3.-5. klassis, 6.-7. klassis ja 8.-9. klassis.

Õppeained jagunevad kohustuslikeks õppeaineteks ja valikõppeaineteks. Kohustuslike nädalatundide arv kooli õppekavas on vastavuses põhikooli lihtsustatud riiklikus õppekavas sätestatuga. Igal õppeaastal koostatakse kõikidele lihtsustatud õppel olevatele õpilastele päevakava. Valikõppeained lihtsustatud õppes on sätestatud Väike-Maarja Gümnaasiumi õppekavas. Valikained õppekavas:

- Valikainete määramisel kooli õppekavva on aluseks võetud üldpädevused ja läbivad teemad õppekavas. Valikainete tundide eemärk on toetada õpilase arengut lähtuvalt kaasaegsest õpikäsitusest ning tagada üldpädevuste rakendumine.
- I kooliastmes on valikainena 1. kl loodusõpetus lõimitud kehalise kasvatusesega, liikluskasvatus, rütmika ja õpioskused. 2. kl draamaõpetus, õpioskused, huvitav loodus, robootika ja male. 3. kl A-võõrkeel, liikluskasvatus, õpioskused ja robootika.
- II kooliastmes on valikainena 4. kl ettevõtlus, õpioskused, draamaõpetus, robootika, male ja A-võõrkeel. 5. kl A-võõrkeel, robootika, õpioskused, ettevõtlus, pranglimine, huvitav matemaatika, loovustund (draama-, pilli- ja kunstiõpetus). 6. kl draamaõpetus, huvitav loodus ja arvutiõpetus.
- III kooliastmes on valikainena 7. kl robootika, õpioskused, ettevõtlus. 8. kl õpioskused ja arvutiõpetus. 9. kl karjääriõpetus ja õpioskused. mille eesmärgiks on aidata õpilastel arendada teadlikkust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist ning eneseteostust.

Õppetöös täiendavat abi vajavatele õpilastele rakendatakse logopeedilist, psühholoogilist abi ja tugiõpet (kognitiivsete, sotsiaalsete oskuste arendamiseks jm) vastavalt koolis kehtestatud tugiteenuste korrale (on sätestatud Väike-Maarja Gümnaasiumi õppekavas).

Lihtsustatud õppes viivad põhiainetes õpetust läbi klassiõpetajad ja aineõpetajad,

Klassijuhatajad koordineerivad oma klassi õppe ja kasvatustööd.

2.; 5 ja 7. klassi viimasel trimestril toimuvad tasemetööd eesti keeles ja matemaatikas. Tasemetöö koostab aineõpetaja/klassiõpetaja. Hindamine toimub vastavalt kooli hindamisjuhendile.

8. klassis sooritab õpilane loovtöö. Loovtöö juhend on kirjeldatud Väike-Maarja Gümnaasiumi õppekavas, mis on nähtaval kooli kodulehel. Loovtöö hinne kantakse põhikooli lõputunnistusele.

Õpilaste tunnustamiseks on koolis välja töötatud tunnustamissüsteem (VMG kodukord). Tunnustamise eesmärk on tagada õpilastele eduelamusi, mis motiveerib püstitama uusi sihte.

Pikapäevarühmas korraldatava õppekavavälise tegevusena pakutakse 1.-4. klassi õpilasele järelevalvet ning pedagoogilist juhendamist ja suunamist õppes vaba aja sisustamisel, koduste õpiülesannete täitmisel, huvitegevuses ning huvide arendamisel.

Õpilaskodus korraldatakse õppekavavälisest tegevust, millega tagatakse õpilasele tema vajadustele ja huvidele vastavad õppimis-, elamis- ja kasvatustingimused. Õpilase elukorraldus õpilaskodus ning õpilaskodusse vastuvõtmise ja õpilaskodust väljaarvamise tingimused ja kord on kehtestatud õpilaskodu kodukorras.

Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide põhimõtted on sätestatud VMG õppekavas.

Õppekäikude ja matkade korraldamise alused on sätestatud VMG õppekavas.

Ülekoolilised sündmuste põhimõtted ja lõiming on sätestatud VMG õppekavas. Ülekooliliste sündmuste plaan kajastub iga õppeaasta üldtööplaanis.

Huvitegevus on sätestatud VMG õppekavas.

Tunnijaotusplaan

Õppeained / Klassid	Õppetundide arv nädalas								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Emakeel	7	9	8	8	7	6	6	6	6
Võõrkeel					2	2	2	2	2
Matemaatika	5	5	5	5	5	5	4	5	5
Ajalugu						1	2	2	1
Inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1
Loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4
Muusika	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kunst	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Tööõpetus/käsitöö	2	2	2	2	4	4	4	5	7
Kehaline kasvatus	2	3	3	2	2	2	2	2	2
Valikõppeained			2	2	2	2	2	2	2
Kohustuslik koormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32

Õppimine

Õppimine on üheaegselt sotsiaalse kogemuse omandamine ning selleks vajalike õpioskuste kujunemine. Õppimise psühholoogilis-pedagoogiline tulemus on **oskused, teadmised ja hinnangud.** Õppimine lihtsustatud õppes on arengut korrigeeriv. **Peamine õppeviis lihtsustatud õppes on praktiline harjutamine,** sh didaktiline mäng. Ka sisult on lihtsustatud õpe praktilise suunitlusega.

Õppimise osa on refleksioon - oma õpitoimingute teadlikustamine, mis on eelduseks nende planeerimisele ja kontrollimisele. Õppimine on ühtlasi konstruktiiv-dünaamiline protsess: uued teadmised ja oskused ühendatakse olemasolevatega, automatiseerunud toiminguid rakendatakse operatsioonidena uue toimingu koosseisus. **Iga õpitoimingu omandamine toimub etapiti** - algab hargnenud ja praktilisest sooritamisest ning lõpeb oskusega sooritada seda peast (automatiseeritult). Õpiülesannete raskusastet doseeritakse õpilase potentsiaalse arenguvalla piirides.

Peamised raskusastme reguleerimise viisid on järgmised:

- pedagoogi erinev osalemine lapse õpitegevuses;
- õppematerjali keerukuse muutmine;
- abivahendite mahu ja konkreetseuse-abstraktsuse reguleerimine.

Nimetatud komponente rakendatakse kombineeritult.

Peamised õpitavate oskuste valdkonnad on järgmised:

- **õpioskused ehk sotsiaalse kogemuse omandamise viisid:** koostegevus, matkimine, ülesande sooritamine näidise järgi, sooritamine sõnalise juhendi järgi, õpitegevuse iseseisev korraldamine, teabe hankimine, sh olulise eraldamine ebaolulisest;
- **suhtlemisoskused:** oskus kuulata ja aru saada, kontakti loomine, osalemine dialoogis, oma mõtete väljendamine, rollide ja situatsioonide arvestamine suhtlemisel;
- **ainealased oskused,** millest olulisemad on lugemine, kirjutamine, arvutamine naturaalarvudega, orienteerumine tekstis;
- **tööoskused:** tööoperatsioonide valdamine, töö kavandamine ja plaani järgi sooritamine, tulemuste kontrollimine ja hindamine; orienteerumine elukutsete ja tööturu nõuetes;
- **vaba aja veetmise oskused:** tegevuste valik, olme korraldamine, lõõgastusoskus jne.

Oskused ja teadmised jaotuvad üldisteks ja ainealasteks. Riiklikus õppekavas on täpsustatud need üldiste pädevuste näol perioodide kaupa ning ainealaste pädevuste näol ainekavades.

Hindamine

Õppimise absoluutne edukus sõltub õpilase puude sügavusest ja struktuurist, isiksuse omadustest ning säilinud võimetest, suhteline edukus aga oskusest õppida. Viimane on

tihedalt seotud õpiprotsessi teadvustamise ja enesehinnanguga. Õpilane õpib oma õppimist kavandama, kontrollima ja hindama. Selleks peab õpilane teadma, mida tema tegevuses hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Et motiveerida õpilast sihikindlalt õppima, peab õpilasel olema võimalus saada jõukohase töö eest positiivne hinne.

Hindamine on kooli õppeprotsessi osa ja toimub VMG õppekava või individuaalõppekava nõuete alusel. **Õpitulemusi hinnatakse kujundav hindamisena (hinnang) ja numbriliselt (hinne).** Meie koolis kasutatakse sõnalist hindamist 1. klassi õpilaste õpitulemuste puhul kõikides õppeainetes trimestrite kaupa ja õppeaasta kokkuvõtte tegemisel. Pädevusi hinnatakse vaid sõnaliselt.

Hinnang antakse:

- 1) iga õpilase õpitulemustele lähtuvalt õppekava nõuetest ning
- 2) õpilase tööle, arvestades tema võimeid.

LÕK-i järgi õppivale õpilasele **teadmiste kontrollimisel** tehakse järgmisi mööndusi:

- antakse rohkem aega ja kindlustatakse sobiv, rahulik keskkond vastamiseks, vajadusel individuaalne vastamine õpetaja juhendamisel;
- lubatakse õpilasel täita ülesandeid alternatiivsel viisil (nt testid valikvastustega jne);
- lubatakse kasutada abimaterjale (skeemid, algoritmid, reeglite või näidiste kogumikud, teatmikud jmt);
- lihtsustatakse ülesannete juhiseid või küsimusi, jõukohastatakse õppetekste;
- kasutatakse nt spetsiaalseid arvutiprogramme kirjutamiskustega õpilaste puhul või lubatakse kasutada arvuteid matemaatikaülesannete lahendamisel jpm.

Hinde kriteeriumid on:

Hinde “5” (väga hea) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on õige. Praktilises tegevuses ilmneb omandatu iseseisev rakendamine.

Hinde “4” (hea) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õige, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest.

Hinde “3” (rahuldav) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus on põhiosas õige, õpilane vajab juhendamist ja suunamist.

Hinde “2” (puudulik) saab õpilane, kelle suulises vastuses (esituses), kirjalikus töös või praktilises tegevuses on olulisi puudusi ja eksimusi. Õpilane teeb rohkesti sisulisi vigu, ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral.

Hinde “1” (nõrk) saab õpilane kelle vastuste tulemustest järeldub nõutavate teadmiste ja oskuste puudumine, tegemata töö.

Põhikooli lõpetamine

Väike-Maarja Gümnaasiumi lihtsustatud õppekava järgi õppivad lõpuklassi õpilased sooritavad põhikooli lõpetamiseks koolieksamid kolmes õppeaines: eesti keeles, matemaatikas ning kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaines. Kooli poolt valitud eksami õppeaine ja vormi määrab kooli direktor ning teeb selle põhikoolilõpetajale ja tema seaduslikule esindajale teatavaks jooksva õppeaasta 1. veebruariks.

Kui õpilasele on võimaldatud õppeprotsessi käigus kasutada teatud eritingimusi (sõnaraamatute, valemite, arvuti kasutamine, rohkem aega töö sooritamiseks jne), siis rakendatakse neidsamu tingimusi ka põhikooli lõpueksamite sooritamisel.

Eksamitööde eesmärk:

- määratleda õppekavast lähtuvalt õpilase teadmised ja oskused;
- kujundada õpilastel eksamikogemusi ja valmistada neid ette kutsekoolis toime tulema;
- motiveerida õpilasi kohusetundlikult suhtuma õpitulemustesse.

Eksamitööd:

Eesti keeles osaoskuste töö - kirjalik

Matemaatika osaoskuste töö - kirjalik

Valikeksam - kirjalik

- eksamitöö koostab aineõpetaja;
- eksami läbiviimisel arvestatakse õpilase individuaalseid teadmisi ja oskusi, valitakse vastav tegevuse juhendamine.

Eksami sooritamine

- examid viivad läbi direktori käskkirjaga kinnitatud komisjonid, mille liikmeteks on kooli juhtkonna esindaja, vastava aine õpetaja/õpetajad ;
- eksamile lubatakse õpilased, kellel on kõikides õppeainetes vähemalt rahuldavad tulemused või kellel on kuni kahe aines mitterahuldav seis.

Eksamitööde hindamine

Eksamitööde hindamise aluseks on Väike-Maarja Gümnaasiumi õppekavas märgitud õppeainete hindamiskriteeriumid.